

Oppsummering av resultater fra tilsynsaksjon. Behandlingsanlegg som håndterer EE-avfall

Kolofon

Utførende institusjon (institusjonen er ansvarlig for innholdet i rapporten)

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Elisabeth Møyland

M-nummer

År

Sidetall

Miljødirektoratets
kontraktnummer

2216

2022

17

Utgiver

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Miljødirektoratet

Tittel – norsk og engelsk

Oppsummering av resultater for tilsynsaksjon. Behandlingsanlegg som håndterer EE-avfall
Summary Report. Nationwide supervision campaign of treatment plants for electrical and electronic waste

Sammendrag – summary

Statsforvalteren og Miljødirektoratet gjennomførte en landsdekkende tilsynsaksjon med 34 tilsyn hos metallmottak, fragmenteringsanlegg og behandlingsanlegg for EE- og metallavfall høsten 2021. Tema for tilsynene var hvordan disse virksomhetene overholder pliktene til mottakskontroll og behandling av EE-avfall knyttet til inn-/ut-registrering av EE-avfall, sortering, riktig miljøsanering (behandling) og rapportering av mengde gjenvunnet avfall. I tillegg ble det kontrollert om anleggene fulgte kravene om rett klassifisering knyttet til å bestemme om restfraksjon fra fragmenteringsanlegg er farlig avfall, og om dette blir levert og deklart i tråd med regelverket. Det ble avdekket brudd hos 74 % av de kontrollerte virksomhetene. Virksomheter med brudd på regelverket plikter å rette dem og drive i tråd med regelverket. Statsforvalterne følger opp bruddene mot virksomhetene som er kontrollert.

The County Governor in collaboration with the Norwegian Environment Agency inspected 34 treatment plants for scrap metal and electrical and electronic equipment waste (EE-waste). This was part of a nationwide supervision campaign conducted in the autumn 2021. The inspectors checked the treatment plants compliance to the rules of how they keep track of and separate EE-waste they receive in scrap metal fractions. In addition, the inspectors checked the treatment of EE-waste and reporting on how much EE-waste that is being recycled. The rules on how to decide if waste from scrap metal fragmentation plants being hazardous was also included in the inspection. The inspectors found non-compliance in 25 out of 34 treatment plants. The findings will be followed up by the authorities.

4 emneord

Statsforvalteraksjon, Elektrisk- og elektronisk avfall, EE-avfall

4 subject words

County Governor's action, WEEE, Electric and electronic waste, EE-waste

Forsidefoto

Statsforvaltaren i Vestland

Innhold

Sammendrag.....	4
1. Bakgrunn, mål og tema.....	6
1.1 Bakgrunnen for aksjonen.....	6
Lovgrunnlag.....	6
1.2 Mål for aksjonen.....	7
1.3 Tema for aksjonen.....	8
2. Praktisk gjennomføring.....	8
2.1 Gjennomføring av kontrollene.....	8
2.2 Utvelgelse av tilsynsobjekter.....	8
2.3 Samarbeid med andre.....	9
3. Resultater fra tilsynene.....	10
3.1 Resultater totalt.....	10
3.2 EE-avfall.....	10
3.3 Avfall.....	12
3.4 Internkontroll.....	13
3.5 Alvorlige brudd på regelverket.....	14
4. Vurdering av resultatene.....	14
4.1 Mottakskontroll – kunnskap - internkontroll.....	14
4.2 Forsvarlig behandling av EE-avfall - internkontroll.....	15
4.3 Rapporteringsplikt.....	15
4.4 Klassifisering, levering og deklarerer av farlig avfall - fluff.....	16
4.5 Måloppnåelse.....	17
5. Oppfølging av aksjonen.....	17

Oppsummering av resultater fra tilsynsaksjon. Behandlingsanlegg som håndterer EE-avfall

Sammendrag

Tilsynsaksjon hos metallmottak, fragmenteringsanlegg og behandlingsanlegg for EE- og metallavfall ble gjennomført av statsforvalteren i oktober og november 2021. Det ble gjort tilsyn hos 34 virksomheter, noe som utgjør om lag halvparten av denne type anlegg i Norge. Resultatene fra aksjonen gir dermed ikke et representativt bilde av hele bransjen, men gir et visst grunnlag og en indikasjon på tilstanden i bransjen. Aksjonen er en del av arbeidet for å hindre at EE-avfall håndteres ulovlig og havner på avveie. Det er første gang denne type aksjon er gjennomført.

Resultatet viser at 25 av de 34 virksomhetene som ble kontrollert hadde brudd på regelverket. Totalt ble det avdekket 52 brudd på regelverket. Statsforvalteren avdekket ingen alvorlige brudd i aksjonen. Det vil si virksomheter som drev behandling av EE-avfall uten tillatelse etter forurensningsloven.

Resultatene viser at mange virksomheter ikke har en mottakskontroll som gir oversikt over mottatt EE-avfall eller sørger for utsortering av EE-avfallet ved levering av kompleksmetallfraksjoner, noe som er en forutsetning for at EE-avfall skal bli forsvarlig behandlet. Resultatene viser at 36 % av de kontrollerte virksomhetene hadde brudd på regelverket for mottakskontroll. Erfaringer fra tilsynet kan tyde på at mangel på rutiner for utsortering eller kunnskap/ikke riktig oppfatning for hva som skal regnes som EE-avfall, kan være forklaringer på hvorfor dette ikke blir sortert ut og behandlet separat.

Når EE-avfall ikke sorteres ut fra kompleksmetall ved en del anlegg, blir en betydelig andel EE-avfall aldri veid eller rapportert. Dette virker inn på statistikken over mengder behandlet og gjenvunnet EE-avfall i Norge.

Statsforvalteren avdekket mange brudd på regelverket knyttet til forsvarlig behandling av EE-avfallet. Av de kontrollerte virksomhetene, hadde 46 % brudd på regelverket knyttet til kontrolltema forsvarlig behandling. Flere tilsyn avdekket at det er ulike feiltolkninger i bransjen om hva som er tilstrekkelig miljøsanering. Når ulike komponenter i EE-avfallet ikke blir fjernet og behandlet forsvarlig, kan det medføre en fare for utslipp av miljøfarlige stoffer til miljøet.

Resultatene fra tilsynet viser at en stor andel av virksomhetene hadde brudd knyttet til å ikke ha rutiner som sørger for at driften av virksomheten er i tråd med regelverket. Statsforvalteren avdekket at 39 % av de kontrollerte virksomhetene hadde brudd på regelverket knyttet til manglende rutiner. I tillegg hadde flere virksomheter ikke oversikt over lovverk og krav, og sørger ikke for å gi opplæring og informasjon til arbeidstakerne. Internkontrollsystemet skal sørge for at virksomhetene driver i tråd med tillatelser og

forskriftskrav. Svikt i disse systemene kan bidra til fare for forurensning som følge av virksomheten.

Aksjonen viste at 63 % av de kontrollerte virksomhetene hadde brudd på regelverket knyttet til korrekt klassifisering av restfraksjonen (heretter kalt for "fluff") fra fragmenteringsanlegg. Fluff kan potensielt være farlig avfall. Dersom det ikke blir klassifisert riktig, kan det bety at avfallet ikke blir forsvarlig håndtert og havner på feil sted med fare for forurensning.

Miljødirektoratet vurderer at mange av målsetningene med gjennomføringen av denne tilsynsaksjonen er oppnådd. Gjennom at vi har kontrollert halvparten av metallmottakene har vi fulgt opp at anlegg ikke håndterer EE-avfall de ikke har tillatelse til. Påpeking av brudd knyttet til mottakskontroll, forsvarlig behandling av EE-avfall samt en del andre mangler i forhold til oppfølging av avfallsregelverket, vil bidra til at virksomhetens kunnskap og forståelse av regelverket blir bedre. Virksomhetenes utbedring av påpekte forhold vil sørge for bedre etterlevelse av de kravene som gjelder for det enkelte anlegg. Dette vil forhåpentligvis også bidra til bedre rapportering av innsamlet mengde EE-avfall utenom returselskapene, og dermed bedre statistikk.

Resultatene viser at det er behov for å følge opp virksomhetenes arbeid med å ha en forsvarlig mottakskontroll og behandling av EE-avfall framover, både for økning av kunnskapsnivået for hva som skal regnes som EE-avfall, avklaringer rundt hva som er tilstrekkelig miljøsanering, og plikten behandlingsanleggene har til å etablere nødvendige rutiner for virksomheten de driver, slik at man unngår eller begrenser negativ påvirkning på miljø.

Videre viser resultatene at det er behov for å følge opp virksomhetenes klassifiseringsrutiner knyttet til å vurdere om fluff er farlig avfall, samt å påse at farlig avfall blir deklart og levert til lovlig mottak.

Vi forventer at virksomhetene retter bruddene som ble avdekket under aksjonen. Videre at de bruker informasjonen og de forventningene miljømyndighetene har presentert, til å bedre kompetansen og å sikre en god etterlevelse av regelverket. Miljødirektoratet vil følge opp kontakten med bransjeorganisasjonene om funn i tilsynsaksjonen.

1. Bakgrunn, mål og tema

1.1 Bakgrunnen for aksjonen

Lovgrunnlag

Norge har krav til innsamling av EE-avfall gjennom WEEE-direktivet (2012/19/EU), som vi per i dag ikke klarer¹. Vi ser at innrapportert innsamlingsmengde er noe lavere enn forventet. Rett håndtering av EE-avfall, kan bidra til økt innsamling og bedre tallgrunnlag for nasjonal rapportering.

Mottakskontroll – EE-avfall i kompleksmetall – Forsvarlig behandling

I aksjonen ønsket vi å kontrollere om EE-avfall som blir levert utenom returselskapene blir håndtert forsvarlig av behandlingsanlegg både med og uten tillatelse til å håndtere EE-avfall. Miljømyndighetene erfarer at noe EE-avfall blir levert til anlegg, blandet i "kompleksmetall", fra aktører oppstrøms. Vi har informasjon som tilsier at det er opptil 10 % EE-avfall i metallstrømmen. Siden vi mistenker at EE-avfall mottas i kompleksmetallfraksjoner og ikke skilles ut fra øvrig avfall, var et sentralt kontrolltema i denne aksjonen virksomhetenes mottakskontroll og hvordan de sørger for å ha oversikt over mottatt EE-avfall og forsvarlig behandling av dette.

Det rettslige grunnlaget for kravstilling til behandlere av EE-avfall er tillatelsen de er gitt etter forurensningsloven § 11, jf. § 29. Det er denne som danner rammen for hva virksomheten kan og ikke kan behandle. I tillegg er bestemmelsen §§ 1-22, *Avfallsforskriften kap. 1 – regelverk for kasserte elektriske og elektroniske produkter*.

Forsvarlig behandling var også et kontrolltema i aksjonen. Paragraf 1-22 oppstiller en rekke plikter for behandlere der et av grunnkravene er at EE-avfall skal behandles "forsvarlig". EE-avfall, inkludert materialer, blandinger og komponenter i EE-avfall, som er farlig avfall eller radioaktivt avfall, skal fjernes og håndteres i tråd med avfallsforskriften kapittel 11 og/eller kapittel 16.

Klassifisering av fluff

I aksjonen ønsket vi å kontrollere om fluff (restfraksjon etter fragmentering av metall, kasserte kjøretøy og sanert EE-avfall som oppstår ved behandling av metallfraksjon på fragmenteringsanlegg) blir riktig klassifisert og levert videre til forsvarlig håndtering. Fluff² er ført opp på avfallslista både som ikke-farlig og som farlig avfall. Virksomheten må derfor vurdere avfallsets innhold av farlige stoffer mot grenseverdiene for farlig avfall i vedlegg 2 til avfallsforskriften kapittel 11, for å vite om avfallet skal leveres som farlig avfall.

Rapporteringsplikt

I tillegg ønsket vi å kontrollere rapporteringsplikten for behandlingsanlegg med tillatelse til å håndtere EE-avfall. Det er kun EE-avfall som samles inn utenom returselskapene vi ønsket

¹ Krav til å samle inn minimum 65 % av snittet av varetilførselen de siste tre årene.

² Jf. avfallskodene; *19 10 03, 19 10 04, *19 10 05, vedlegg I i [avfallsforskriften](#)

å kontrollere om blir rapportert inn. Det gjelder da avfall der behandlingsanlegget er den første som behandler EE-avfallet, jf. avfallsforskriften § 1-23 1. ledd. Dette for å finne ut om noe av årsaken til at innsamlingsgraden holder seg forholdsvis lav, kan skyldes manglende eller feil innrapportering.

Miljøkonsekvenser

EE-avfall som ikke blir levert inn til forsvarlig håndtering, for eksempel via behandlere uten nødvendig tillatelse, kan komme på avveie og medføre risiko for spredning av helse- og miljøfarlige stoffer, som bromerte flammehemmere, bly, kadmium og kvikksølv. EE-avfall skal derfor demonteres (saneres) på anlegg med tillatelse til dette³. Deler som inneholder miljøgifter blir behandlet som farlig avfall, mens resten i stor grad blir materialgjenvunnet. Det er derfor viktig at EE-avfall ikke kommer på avveie, men at det blir samlet inn slik at det kommer til egnede behandlingsanlegg. Det har lavere kostnad å ikke behandle EE-avfall på en forsvarlig måte, noe som er konkurransevridende overfor aktører som gjør jobben skikkelig og kan ha sammenheng med annen miljøkrim.

1.2 Mål for aksjonen

Aksjonen har hatt følgende mål:

Hovedmål

- For behandlingsanlegg som *ikke* har tillatelse til å håndtere EE-avfall (og som skal ha tillatelse etter forurensningsloven § 29): Hindre at EE-avfall håndteres av slike anlegg.
- For anlegg som *har* tillatelse til å håndtere EE-avfall: Sikre forsvarlig behandling av EE-avfall.

Delmål

- Få en oversikt over antall aktører som håndterer EE-avfall uten tillatelse, eller som ikke håndterer EE-avfall i tråd med tillatelsen.
- Sikre at EE-avfall som samles inn utenom returselskapene, rapporteres inn av behandlere med tillatelse og at det i Forurensning er huket av for å rapportere i tråd med avfallsforskriften § 1-23.
- Sikre tilstrekkelig mottakskontroll slik at EE-avfall skilles ut fra metallskrap og annet avfall.
- Sikre korrekt klassifisering etter farlig avfallsregelverket av restfraksjonen (fluff) fra behandlingsanlegg med shredder/fragmenteringsanlegg, slik at det går til korrekt og forsvarlig håndtering.
- Forbedre etterlevelse av regelverket hos behandlere om hva som anses som EE-avfall, inkludert EE-avfall som inneholder mye metall.

Formål

Formålet med aksjonen har vært å kontrollere at EE-avfall behandles forsvarlig og i tråd med regelverket slik at vi får kontroll på avfallsstrømmen. Vi ønsket også å få bedre

³ [EE-avfall \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

oversikt over avfallsstrømmene for EE-avfall, slik at vi kan tallfeste disse bedre. Dette vil føre til at vi i større grad når forpliktelsene i WEEE-direktivet.

1.3 Tema for aksjonen

I tilsynene ble følgende tema kontrollert:

Mottakskontroll - kunnskap

- Kontrollere mottakskontrollen av EE-avfall som kommer inn til behandlere, inkludert det som ikke er separat innsamlet er "forsvarlig".
- Kontrollere at behandlere forstår hva som anses som EE-avfall og forsvarlig behandling av dette, inkludert EE-avfall som inneholder mye metall.

Rapportering

- Kontrollere at EE-avfall som samles inn utenom returselskapene rapporteres inn av behandlere og at alle behandlere med krav til rapportering i tråd med avfallsforskriften § 1-23, er registrert for dette i Forurensning.

Klassifisering av farlig avfall - fluff

- Kontrollere at restfraksjon (fluff) fra fragmentering av metallavfall får korrekt klassifisering slik at det går til forsvarlig behandling.

Behandling av EE-avfall uten tillatelse

- Kontrollere at EE-avfall håndteres av behandlingsanlegg som har tillatelse etter forurensningsloven § 29.

2. Praktisk gjennomføring

2.1 Gjennomføring av kontrollene

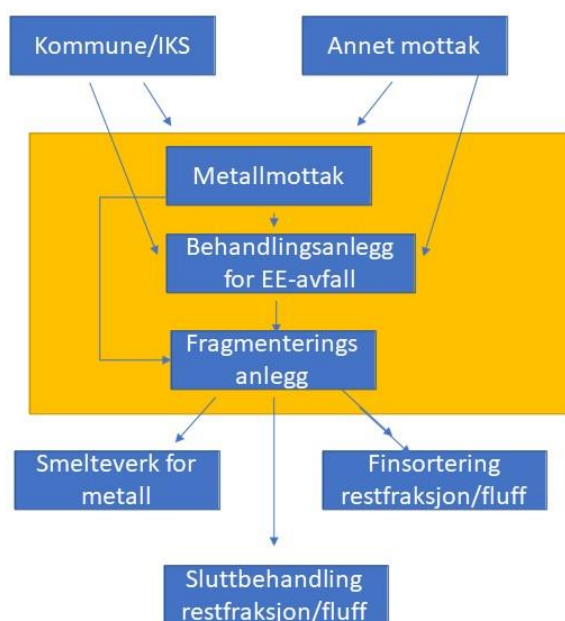
Aksjonen ble gjennomført som en landsdekkende statsforvalteraksjon høsten 2021. Det ble gjennomført 34 tilsyn ved virksomheter som sorterer under metallmottak, behandlingsanlegg for EE- og metallavfall og fragmenteringsanlegg. Tilsynene ble i all hovedsak gjennomført som endags inspeksjoner. Tilsynene ble forhåndsvarslet for å sikre deltakelse fra sentrale ansatte med god kjennskap til virksomhetens utslippskontroll og internkontroll. Det er første gang miljømyndighetene gjennomfører denne type aksjon.

2.2 Utvelgelse av tilsynsobjekter

Aksjonen omfattet tilsyn hos virksomheter både med og uten tillatelse til å behandle EE-avfall. Tilsynsobjektene som er kontrollert er metallmottak som enten sorterer og/eller mellomlagrer EE-avfall for videre behandling, anlegg som behandler EE-avfall ved å fjerne "materiale, blandinger og komponenter" (jf. avfallsforskriften § 1-22) og fragmenteringsanlegg. Noen få tilsyn ble gjennomført ved virksomheter som også

håndterer kasserte kjøretøy eller sorterer under anleggsaktiveten "skipsgjenvinning" og "kasserte fritidsbåter". Det ble ikke gjennomført tilsyn hos skraphandlere og bruktforhandlere.

Figuren under viser behandlingskjeden for metall- og EE-avfall. Tilsynsobjektene i denne aksjonen befinner seg innenfor det gule feltet. Pilene viser hvordan avfallsstrømmene kan gå.

Figur 1 Behandlingskjeden for metall- og EE-avfall, tilsynsobjektene befinner seg innenfor det gule feltet

Søk i Miljødirektoratets database *Forurensning*, viser ca. 70 virksomheter som sorterer under gruppen metallmottak, behandlingsanlegg for EE- og metallavfall og fragmenteringsanlegg. Det betyr at om lag halvparten av anleggene i gruppen nevnt over, ble kontrollert i denne aksjonen. Resultatene fra aksjonen gir dermed ikke et representativt bilde av hele bransjen, men gir et visst grunnlag og en indikasjon på tilstanden i bransjen.

For virksomheter med krav til rapportering i tråd med avfallsforskriften § 1-23 (de første i behandlingskjeden som behandler og som har tillatelse etter forurensningsloven), finner vi ved uttrekk fra *Forurensning* 40 anlegg med rapporteringsplikt. 17 av anleggene kontrollert i denne aksjonen, fantes på listen iblant de 40 anleggene i uttrekket nevnt over. Det betyr at 43 % av anleggene med rapporteringsplikt ble kontrollert.

2.3 Samarbeid med andre

Miljødirektoratet formidlet informasjon om aksjonen til bransjeforeningen Norsk returmetallforening, returselskapene for EE-avfall og Norsk forening for farlig avfall (NFFA).

Foreningene vil også bli orientert om resultatene i etterkant. Miljødirektoratet publiserte en nyhetsmelding på sine nettsider om aksjonen.⁴

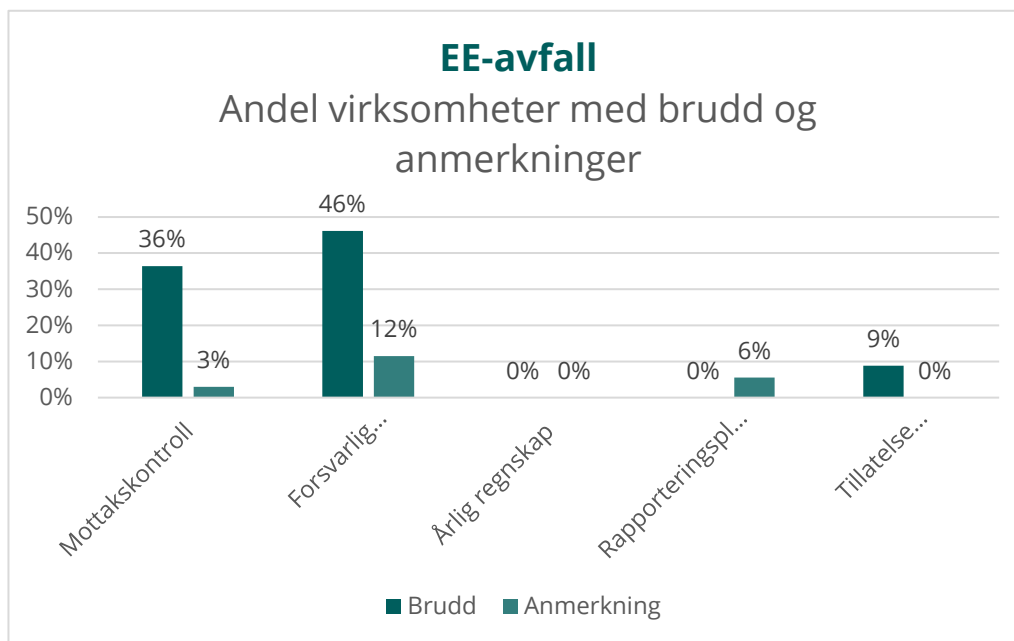
3. Resultater fra tilsynene

3.1 Resultater totalt

Resultatet viser at 25 av de 34 virksomhetene som ble kontrollert hadde brudd på regelverket for kontrolltemaene under EE-avfall, Avfall og Internkontroll. Totalt ble det avdekket 52 brudd på regelverket.

3.2 EE-avfall

I hovedtema EE-avfall ble det totalt avdekket 24 brudd på regelverket og det ble gitt 5 anmerkninger⁵. Det var kontrolltemaene mottakskontroll, forsvarlig behandling av EE-avfall, plikt til å føre regnskap, rapportering og tillatelse til håndtering av EE-avfall som ble kontrollert i dette hovedtema.

Figur 2

Andel virksomheter med brudd på regelverket og anmerkninger knyttet til behandling av EE-avfall

⁴ Publisert 12.10.2021: [Tilsynsaksjon av behandling av EE-avfall - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no/tilsynsaksjon-av-behandling-av-ee-avfall)

⁵ Anmerkning: Forhold/aktiviteter som ikke er brudd på regelverket, men forhold som på sikt kan utvikle seg til å bli et brudd. Omtales ofte som mangler.

Mottakskontroll

For å kunne påse at krav i tillatelsen og kravet til forsvarlig behandling i avfallsforskriften § 1-22 overholdes, må virksomheten ha en mottakskontroll. I aksjonen var derfor kontroll av hvordan virksomhetene utøver mottakskontroll et sentralt tema. I henhold til avfallsforskriften § 1-22 skal EE-avfall registreres inn og ut fra behandlingsanlegget, noe som forutsetter en utsortering. Regelverket stiller også krav om det skal vurderes om EE-avfallet inneholder farlig avfall, samt at personell som behandler EE-avfall skal ha tilstrekkelig kompetanse.

Resultatene fra aksjonen viser at 36 % av de kontrollerte virksomhetene hadde brudd på dette kontrolltemaet.

Forsvarlig behandling av EE-avfall

I aksjonen ble det ikke lagt opp til en detaljert kontroll av virksomhetens miljøsanering. Det viktigste var å kontrollere at EE-avfallet ikke blir sendt rett til fragmentering, men blir sortert ut og håndtert forsvarlig. Med forsvarlig behandling er det kontrollert om virksomhetene har rutiner som beskriver miljøsanering ut fra krav gitt i tillatelsen eller plikter i avfallsforskriften § 1-22 tredje, fjerde, femte og sjette ledd (blant annet krav til fjerning av materialer, blandinger og komponenter og vurderinger av om enkelte deler av EE-avfallet er farlig avfall).

Av de kontrollerte virksomhetene, hadde 46 % brudd på regelverket knyttet til kontrolltema forsvarlig behandling.

Noen (12 %) av anleggene fikk anmerkninger for dette tema.

Årlig regnskap

Under dette temaet ble plikten til å føre årlig regnskap over mottatt og behandlet EE-avfall kontrollert. Dette gjelder behandlere som har tillatelse etter forurensingsloven og som er den første som behandler EE-avfall, jf. avfallsforskriften § 1-23 første ledd. Manglende praksis omkring årlig regnskap vil kunne fortelle hvordan anleggene utøver mottakskontroll og om/hvordan virksomhetene forholder seg til mottak av EE-avfall i rene EE-avfallsstrømmer eller i kompleksmetallfraksjoner.

Resultatene fra kontrollen viste ingen brudd på regelverket eller anmerkninger.

Rapportering

Rapporteringsplikt gjelder behandlere som har tillatelse etter forurensingsloven og er den første som behandler EE-avfall, jf. avfallsforskriften § 1-23 første ledd. Hensikten var å kontrollere om EE-avfall som samles inn utenom returselskapene, rapporteres inn av behandlere og at alle behandlere med krav til rapportering i tråd med avfallsforskriften § 1-23, er registrert for dette i Forurensning.

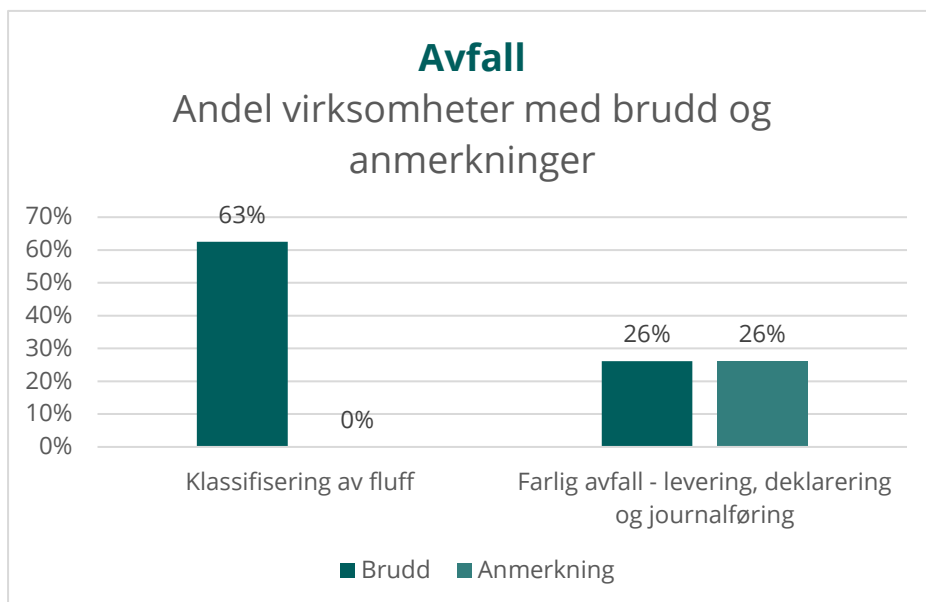
I kontrollene ble det gitt 1 anmerkning. For 14 virksomheter var dette et ikke relevant kontrolltema og 17 kontroller ble registrert uten brudd.

Tillatelse til håndtering av EE-avfall

I aksjonen ble det kontrollert om EE-avfall håndteres av behandlingsanlegg som ikke har tillatelse etter forurensningsloven § 29. Det ble registrert 3 brudd under dette kontrolltema. Virksomhetene som fikk brudd her hadde tillatelse etter forurensningsloven, men behandlet/håndterte ikke EE-avfall i tråd med tillatelsen og avfallsforskriften. Disse virksomhetene hadde tillatelse til å motta og sortere EE-avfall, men ikke til å sanere EE-avfallet.

3.3 Avfall

Totalt for hovedtema Avfall, ble det avdekket 11 brudd på regelverket og det ble gitt 6 anmerkninger.

Figur 3. Andel virksomheter med brudd på regelverket og anmerkninger knyttet til klassifisering levering og deklarerering av farlig avfall

Klassifisering av fluff – fragmenteringsanlegg

I denne aksjonen ble det kontrollert om restfraksjon fra fragmentering av metall, såkalt fluff, blir klassifisert riktig og levert til forsvarlig håndtering. Fluff er oppført på avfallslista som både ikke-farlig og som farlig avfall (jf. fotnote 2). Virksomhetene må derfor vurdere avfallets innhold av farlige stoffer mot grenseverdiene for farlig avfall i vedlegg 2 i avfallsforskriftens kap. 11, for å vite om avfallet skal leveres som farlig avfall. Nytt fra 2018 er at konsentrasjoner skal summeres dersom avfallet inneholder flere miljøfarlige stoffer over terskelverdiene. Siden dette avfallet kan være farlig avfall er det avgjørende at avfallet blir klassifiseres korrekt.

Det var 63 % av de kontrollerte fragmenteringsanleggene som hadde brudd på regelverket knyttet til korrekt klassifisering.

Levering - deklarerer

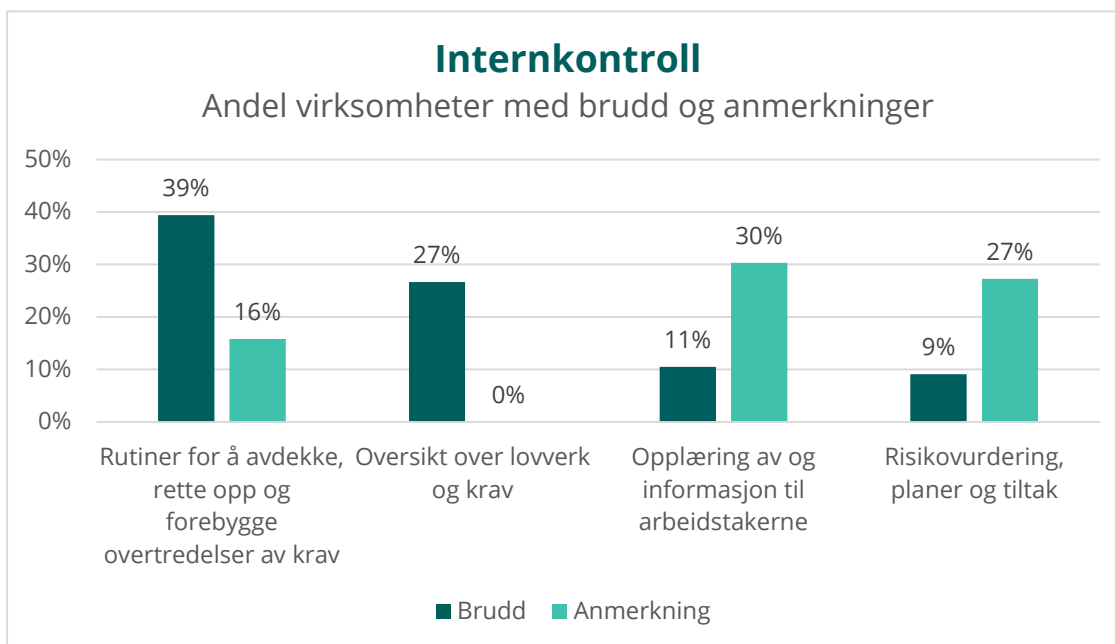
Under dette kontrolltema ble det kontrollert om fluff leveres til lovlig mottak (virksomheter med tillatelse til å ta imot dette avfallet) og om det er deklarerert dersom det er farlig avfall. Alt avfall som klassifiseres som farlig avfall skal deklarerer i databasen Avfallsdeklaring.no. Deklareringsplikten ligger hos den som genererer avfallet. Databasen skal bidra til at vi har oversikt over alt genert farlig avfall i Norge slik at det ikke havner på avveie.

Under kontrolltema levering og deklarerer hadde 26 % av anleggene som ble kontrollert brudd på disse bestemmelsene. Dette var brudd knyttet til levering og deklarerer av annen type farlig avfall og ikke brudd knyttet til levering og deklarerer av fluff. Like mange anlegg fikk anmerkninger knyttet dette kontrolltema.

3.4 Internkontroll

I hovedtema Internkontroll ble det gitt totalt 22 brudd på regelverket og 23 anmerkninger. Det var rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav som fikk flest brudd.

Internkontrollforskriften inneholder blant annet krav om at virksomheten skal ha oversikt over lovverk og krav og det skal gis opplæring og informasjon til arbeidstakere. Videre skal det gjennomføres og dokumenteres miljørisikovurderinger, og det skal etableres rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser og krav. Virksomheters interne rutiner og prosedyrer for hvordan de skal arbeide for å hindre utslipp av forurensende stoffer til miljøet er svært viktig.

Figur 4

Andel virksomheter med brudd og anmerkninger på krav i internkontrollforskriften

Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav

Vi ser at 39 % av de kontrollerte virksomhetene hadde brudd på regelverket ved at de ikke har *Rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav*. I aksjonen ble det kontrollert om virksomhetene hadde rutiner på flere områder. For mottakskontroll ble rutinene for hvordan virksomhetene holder oversikt over EE-avfall inn/ut av anlegget vurdert. Videre ble det kontrollert om virksomhetene hadde rutiner for hva som skal regnes som EE-avfall og miljøsanering av dette avfallet. Andre rutiner som ble kontrollert var virksomhetenes avviksbehandlingssystem. Herunder hvordan virksomhetene følger opp kunder som leverer avfall som ikke er i tråd med avtaler eller leverer kompleksmetall med EE-avfall. Rutiner for klassifisering, levering og deklarerer av farlig avfall ble også kontrollert.

Oversikt over lovverk og krav og Opplæring av og informasjon til arbeidstakerne

På kontrolltema *Oversikt over lovverk og krav* fikk 27 % av virksomhetene brudd på regelverket. 11 % av anleggene hadde brudd på plikten til Opplæring av og informasjon til arbeidstakerne.

Risikovurdering, planer og tiltak

I aksjonen ble det registrert at 9 % av virksomhetene hadde brudd knyttet til plikten til å gjennomføre/ha og dokumentere *Risikovurdering, planer og tiltak*. I tillegg viste resultatene at 27 % av anleggene kunne forbedre sin aktivitet på dette kontrolltema.

3.5 Alvorlige brudd på regelverket

Statsforvalteren avdekket ingen alvorlige brudd på regelverket i aksjonen. Det som i aksjonen var definert som alvorlige brudd var at virksomheter håndterer EE-avfall uten tillatelse, at virksomheter ikke har en mottakskontroll, eller at det er store mangler i mottakskontrollen.

Det er konsekvensene for miljø som avgjør hvordan miljømyndighetene vurderer alvorlighetsgraden av brudd og hvilke sanksjoner som er aktuelle. Alvorlige brudd har potensielt store negative miljøkonsekvenser.

4. Vurdering av resultatene

4.1 Mottakskontroll – kunnskap - internkontroll

Flere tilsyn viser at statsforvaltere observerte mye EE-avfall i kompleksmetallet som kom fra kommunale og interkommunale selskap. Men det ble også observert EE-avfall i metallavfallet fra andre aktører.

Andel virksomheter med brudd på mottakskontroll utgjør en stor andel av kontrollobjektene. 36 % av de kontrollerte virksomhetene hadde brudd relatert til kontrolltema mottakskontroll. Bruddet for dette kontrolltema betyr at EE-avfall ikke blir

sortert ut fra kompleksmetallet. Ved noen anlegg skyldes dette at EE-avfallet ikke blir regnet som EE-avfall eller at de ikke har rutiner for å sortere det ut. Hos andre virksomheter er manglende kunnskap om hva som skal regnes som EE-avfall årsak. Eksempler fra tilsynene på EE-avfall som ikke ble regnet som det var transformatorer, elektromotorer, el-sykler, dreiebenk, store boremaskiner eller større gjenstander som elektriske garasjeporter. Hos noen virksomheter skyltes manglende utsortering at de ansatte ikke har fått opplæring i hva som regnes som EE-avfall.

Bruddene for mottakskontroll må også ses i sammenheng med bruddene som ble avdekket på kontrolltema internkontroll. Her så vi at mange virksomheter hadde brudd knyttet til manglende rutiner, kunnskap om regelverk og opplæring til ansatte. Virksomhetenes internkontrollsystem skal sørge for at anleggene drives i tråd med krav i tillatelse eller plikter som følger av forskrifter. Manglende rutiner for mottakskontroll som beskriver hva som skal regnes som EE-avfall og som sørger for oversikt over mottatt EE-avfall, får følger for den videre behandlingen av avfallet. Virksomheter har plikt til å ha et internkontrollsystem og svikt i dette systemet kan føre til at avfallet ikke blir behandlet forsvarlig og medføre en fare for utslipp av miljøfarlige stoffer til miljøet.

4.2 Forsvarlig behandling av EE-avfall - internkontroll

Med forsvarlig behandling er det kontrollert om virksomhetene har rutiner som beskriver miljøsanering ut fra krav gitt i tillatelsen eller plikter i avfallsforskriften. Miljøsanering innebærer fjerning av materialer, blandinger og komponenter og vurderinger av om enkelte deler av EE-avfallet er farlig avfall. Tilsynene viser at flere anlegg hadde egne definisjoner/feil tolkning av miljøsanering som avviker fra kravene i avfallsforskriften kapittel 1, § 1-22.

Elektrisk og elektronisk avfall (EE-avfall) som ikke håndteres forsvarlig, kan føre til at miljø- og helsefarlige stoffer (f.eks. bromerte flammehemmere, bly, kadmium og kvikksølv) lekker ut og forurensner naturen. Siden nærmere halvparten av anleggene hadde brudd på dette kontrolltema, betyr det at potensielt store mengder EE-avfall ikke får forsvarlig behandling og kan utgjøre en fare for forurensning.

Bruddene på forsvarlig behandling av EE-avfall må ses i sammenheng med bruddene innen tema Internkontroll. Vi så at en stor andel av virksomhetene hadde brudd på regelverket knyttet til manglende rutiner, opplæring av ansatte og oversikt over lovverk og krav. Gode rutiner som beskriver hvordan EE-avfallet skal behandles er viktig og en forutsetning for forsvarlig behandling av EE-avfallet.

4.3 Rapporteringsplikt

Ved kontroll av temaet rapporteringsplikt ble det ikke registrert brudd, men det ble gitt 1 anmerkning. Videre viser resultatene i aksjonen at i 14 av kontrollene var tema ikke relevant og i 15 av kontrollene ble tema kontrollert uten funn. I aksjonen ble 43 % av virksomhetene med rapporteringsplikt kontrollert. Statsforvalteren rapporterer at disse var

huket av for dette i databasen Forurensning, med unntak av noen få. Det kan tyde på at årsaken til lave innrapporterte mengder ikke skyldes at det ikke er huket av for rapporteringsplikt i Forurensning, men skyldes andre forhold.

Tilsynene viser at det kan være manglende rutiner for å sortere ut EE-avfall og/eller kunnskap om hva som regnes som EE-avfall. Noen virksomheter har egne definisjoner av hva som regnes som EE-avfall. Transformatorer, elektromotorer, el-sykler, el-rullestoler, dreiebenker og større gjenstander som elektriske garasjeporter eller boremaskiner er eksempler på EE-avfall som ikke forstås som EE-avfall av virksomhetene. Høy behandlingstkostnad i forhold til pris man oppnår for sortert og sanert EE-avfall fra kompleksmetallfraksjon, har noen virksomheter oppgitt som årsak til at EE-avfall ikke sorteres ut.

Når EE-avfallet ikke sorteres ut eller anses som EE-avfall, blir det heller ikke rapportert. Dette kan være noe av forklaringen på at innrapporterte mengder EE-avfall er lavere enn forventet (i forhold til varetilførsel). Noe som igjen fører til at Norge ikke når sine forpliktelser gjennom WEEE-direktivet.

4.4 Klassifisering, levering og deklarerer av farlig avfall - fluff

Kontrolltema, klassifisering av farlig avfall – fluff var kun aktuelt å kontrollere for anleggene som driver med fragmentering av metall og som generer avfallsfraksjonen fluff. I aksjonen er 8 av 11 fragmenteringsanlegg kontrollert.

Resultatene fra aksjonen viser at 63 % av virksomhetene har fått brudd på regelverket og følger ikke kravene knyttet til *klassifisering* av avfall.

Tilsynene viste at bruddene bestod i at analyseprogrammet ikke var tilstrekkelig til å karakterisere fluff som farlig eller ikke-farlig avfall, eller at de ikke hadde vurdert om restfraksjonene fra fragmentering er farlig avfall, ved å bruke de "nye" summeringsregler i avfallsforskriften. Tilsynene avdekket også at det manglet rutine for kartlegging og prøvetaking av fluff.

Under kontrolltema *levering og deklarerer* hadde 26 % av anleggene som ble kontrollert brudd på bestemmelsene. Like mange anlegg fikk anmerkninger knyttet dette kontrolltema. Her viser imidlertid tilsynene at bruddene er knyttet til levering og deklarerer av annen type farlig avfall og ikke til levering og deklarerer av fluff.

Resultatene over viser at en større andel av virksomhetene kontrollert i aksjonen ikke følger regelverket og har anmerkninger/forbedringspunkt. Dersom avfall som oppstår på fragmenteringsanleggene ikke blir klassifisert korrekt, deklarerert som farlig avfall, eller levert til lovlig avfallsmottak, betyr dette at potensielt farlig avfall kommer på avveie og utgjør fare for forurensning.

4.5 Måloppnåelse

Gjennomføring av aksjonen har bidratt til at halvparten av metallmottak og behandlingsanlegg for EE-avfall i Norge er kontrollert. Det ble gitt tre brudd knyttet til at virksomhetene ikke drev behandling av EE-avfall i tråd med tillatelsen. Det at virksomheter i denne bransjen er kontrollert, har bidratt til å nå målsettingen om å hindre håndtering av EE-avfall ved behandlingsanlegg som *ikke* har tillatelse til dette.

I aksjonen ble det avdekket mange brudd knyttet til mottakskontroll og forsvarlig behandling av EE-avfall. Oppfølgingen av disse bruddene vil bidra til å nå målsettingen om å sikre forsvarlig behandling av EE-avfall. Oppfølgingen av disse bruddene vil også bidra til å nå delmålene knyttet til å sikre tilstrekkelig mottakskontroll slik at EE-avfall skilles ut fra metallskrap og annet avfall. Samt forbedre etterlevelse av regelverket hos behandlere om hva som anses som EE-avfall, inkludert EE-avfall som inneholder mye metall. Bedret kunnskap om hva som skal regnes som EE-avfall og utsortering vil kunne bidra til at delmålet om EE-avfall som samles inn utenom returselskapene, rapporteres inn. Dette vil kunne bedre statistikken på mengde EE-avfall som er gjenvunnet og at Norge i større grad når forpliktelsene i WEEE-direktivet.

Statsforvalterens oppfølging av bruddene på farlig avfallsregelverket, vil bidra til å nå delmålet om å sikre korrekt klassifisering etter farlig avfallsregelverket av restfraksjonen (fluff) fra behandlingsanlegg med shredder/fragmenteringsanlegg, slik at det går til korrekt og forsvarlig håndtering.

5. Oppfølging av aksjonen

Resultatene viser at det er behov for å følge opp virksomhetenes arbeid med å ha en forsvarlig mottakskontroll og behandling av EE-avfall framover. Det innebærer økning av kunnskapsnivået for hva som skal regnes som EE-avfall og avklaringer rundt hva som er tilstrekkelig miljøsanering, og plikten behandlingsanleggene har til å etablere nødvendige rutiner for virksomheten de driver, slik at en unngår eller begrenser negativ påvirkning på miljø. Resultatene viser også at det er behov for å følge opp virksomhetenes klassifiseringsrutiner knyttet til å vurdere om fluff er farlig avfall, samt å påse at farlig avfall/fluff blir deklartert og levert til lovlig mottak.

Miljødirektoratet forventer at virksomhetene retter bruddene som ble avdekket under aksjonen. Videre at de bruker informasjonen og de forventningene miljømyndighetene har presentert til å bedre kompetansen og sikre en god etterlevelse av regelverket. Miljødirektoratet vil følge opp kontakten med bransjeorganisasjonene om funn i tilsynsaksjonen. Vi vil også vurdere behovet for gjennomføring av ny tilsynsaksjon innen 3-5 år.

Statsforvalterne vil følge opp virksomhetene ved å kontrollere at brudd på lovverket blir utbedret, veilede om regelverket, gjennomføre oppfølgende tilsyn og oppdatere tillatelser.

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har i underkant av 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkelt saker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.